

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

IMHALLEF

**Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel.,
Mag. Jur. (Eur. Law)**

Illum 19 ta' Gunju, 2018

Rikors Nru : 150/2017AL

A B
f'isimha propju u bhala kuratrici *ad litem* tat-tifel taghha
W
VS
C D

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ipprezentat mill-attribici f'isimha propju u bhala kuratrici *ad litem* tat-tifel taghha W, li *in forza* tieghu, wara li ppremettiet:

1. Illi r-rikorrenti kellha relazzjoni ma l-intimat C D (karta tal-identita numru xxxxxxxxM) li minnu kellha tarbija W (karta tal-identita numru xxxxxxxxL). Vide certifikat tat-twelid pprezentat;
2. Illi huwa pacifiku li l-minuri huwa wild ta l-intimat;

3. Illi l-intimat, flimkien mar-rikorrenti rregistra lit-tarbija W fuq kunjomu u ghalhekk it-tifel igib l-isem W D;
4. Illi l-intimat kien prezenti fil-hajja ibnu ghal madwar sena u nofs mit- twelid ta W;
5. Illi l-intimat min jeddu abbanduna lir-rikorrenti u lil ibnu W u telaq minn Malta. Ir-rikorrenti ma tafx fejn qiegħed jirrisjedi l-intimat u tilfet kull kuntatt mieghu;
6. Illi l-minuri ser jagħlaq disgha (9) snin. Ilu jghix mar-rikorrenti fid-dar tagħha mindu twieled;
7. Illi r-rikorrenti fil-prezent taħdem bhala *casual worker* f'hanut tal-hwejjeg u tippercepixxi għajnuna pekunjarja mid-Dipartiment tas-Sigurta Socjali;
8. Illi ir-rikorrenti dejjem mantniet lit-tifel W;
9. Illi l-intimat ma jikkontribwixxi xejn għal manteniment tal-minuri ;
10. Illi fl-ahjar interess tal-minuri r-rikorrenti tixtieq li jkollha l-kura u kustodja esklussiva tal-minuri stante li l-intimat ma jinteressah xejn f'ibnu, kif ser jirrizulta f'dawn l-proceduri;
11. Illi r-rikorrenti taf b'dawn il-fatti personalment.

Talbet li l-konvenut jgħid għaliex din il-Qorti m'għandhiex :

1. Tafda l-kura u l-kustodja tal-minuri W esklussivament f'idejn l-attrici, taht il-kundizzjonijiet li din l-Onorabbli Qorti jidrilha xierqa u opportuni fl-ahjar interess tal-minuri;

2. Tordna lill-konvenut ihallas manteniment xieraq għall-minuri W skond kif iffisat mill-istess Onorabbli Qorti sakemm l-minuri jkollhu tlieta u għoxrin (23) sena u jibqa jistudja full-time. Jekk ma jibqgħax jistudja full-time tali manteniment ikun sakemm l-minuri jsir maggorenni liema manteniment jizdied kull sena skond l-indici tal-għoli tal-hajja;
3. Tordna lill-intimat ihallas ukoll nofs l-ispejjez ta' sahha u edukazzjoni tal-istess minuri li r-rikorrenti tistma li jiswew madwar disa' mitt Euro (€900.00) fis-sena;
4. Tordna li f'kaz li l-intimat jirritorna f'dawn il-Gzejjer u jkun jixtieq access għal-minuri ibnu ma għandhux jagħmel dan jekk mhux taht dawk il-provvedimenti li din l-Onorabbli Qorti jidrilha xierqa u opportuni;
5. Tiehu dawk il-proccediment kollha li din l-Onorabbli Qorti jidrilha xierqa sabiex jithares l-ahjar interess tal-minuri W;

Bl-ispejjez kontra l-intimat li huwa minn issa ngunt in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda tal-attrici ;

Rat illi l-konvenut, minkejja li għie debitament notifikat¹, naqas milli jippreżenta r-risposta għuramentata tiegħu, u għalhekk huwa kontumaċi;

Rat l-affidavit tal-attriċi u tax-xhieda minnha prodotti;

Rat id-dokumenti kollha esebiti u l-atti proċesswali kollha;

Rat illi l-kawża għiet differita għal-lum sabiex tingħata s-sentenza;

---

¹ Fid-29 t' Awwissu 2017, riferata fol. 5

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET

Illi l-Qorti għandha quddiemha kawża fejn ir-rikorrenti qiegħda titlob li tiġi fdata esklussivament bil-kura u l-kustodja t'iben il-partijiet, ossia il-minuri W D, imwieled fit-8 t'Awwissu 2008 u rikonoxxut mill-intimat². Hija titlob ukoll li l-intimat iħallasha manteniment għall-minuri.

Il-fatti tal-kawża, fil-qosor huma s-segwenti³:

1. Il-partijiet iltaqgħu fin-nofs tas-sena elfejn u sebgħa (2007) u bdew joħroġu flimkien. L-attriċi kienet għaddejja minn proċeduri ta' separazzjoni u annullament minn ma' żewġha E F, mil-liema żwieġ għandha tifla li jismha G. Il-konvenut kien ukoll għaddej minn proċeduri ta' separazzjoni personali minn ma' martu.
2. Inizjalment ir-relazzjoni tal-partijiet kienet waħda tajba għaliex l-attriċi kienet tħoss li l-konvenut kien iħobbha u li xtaq relazzjoni stabbli. Wara ffit tax-xhur, hija ndunat illi kienet tqila minnu u meta C sar jaf b'dan, huwa deher kuntent ħafna li kien ser ikollu tarbija. Huma baqgħu jiltaqgħu għalkemm qatt ma kienu jgħixu taħt saqaf wieħed. Pero` f'qasir żmien huwa beda jabbanduna lill-attriċi, billi kienet iċċempillu u ma jirrispondihex, joħroġ ma' sħabu u jixrob u joħroġ saħansitra ma' nisa oħra.
3. Kien xtara pram għat-tarbija iżda flus qatt ma taha.
4. Sa fejn taf l-attriċi, il-konvenut kellu impjeg.
5. Meta tweled it-tifel W, huwa mar magħha sabiex jirreġistraw lit-tifel u għalhekk it-tifel kien ħa l-kunjom tal-konvenut.

---

² Kif jirrizulta miċ-ċertifikat tat-twelid tal-istess minuri esebit permezz ta' nota ddatata il-XXXXXXX fol. XXXXX

³ L-affidavit tal-attriċi jinsab esebit fol. 9

6. Il-partijiet baqgħu f'relazzjoni sakemm il-minuri kellu madwar sena. Imbagħad huwa qalilha li sejjer isiefer għal xi xahrejn. Kien diġa għamel hekk drabi oħra, iżda din id-darba ma ġiex lura qabel tliet snin. Sakemm kien barra, il-konvenut kien jagħmel kuntatt magħha iżda qatt ma bagħatilha manteniment għat-tifel, la qabel ma twieled u lanqas wara.
7. It-tifel dejjem għex m' ommu, l-attriċi, fid-dar li l-attriċi xtrat mas-separazzjoni tagħha. Hija tieħu ħsieb tmantni lil W minn flus li tircievi mis-Sigurta` Soċjali⁴ u minn xogħol każwali li tagħmel f'ħanut tal-ħwejjeg.
8. Lill-konvenut ilha ma tarah mill-2010 u m'għandha l-ebda kuntatt miegħu. L-attriċi tallega illi l-konvenut jinsab jirrisjedi barra minn Malta.
9. Kemm l-attriċi kif ukoll ommha H B⁵ isostnu li lill-minuri dejjem rabbietu l-attriċi weħidha u li hija dejjem tieħu ħsieb tajjeb tal-bżonnijiet tiegħu inkluż il-ħtiġijiet materjali, mingħajr ebda għajjnuna mingħand il-konvenut. *“A tieħu ħsieb W sewwa bħalma omm tieħu ħsieb uliedha”*.
10. Meta l-attriċi tkun xogħol, il-ġenituri tal-attriċi jieħdu ħsieb tiegħu.

PRINĊIPJI LEGALI

Illi huwa ritenut fil-ġurisprudenza tagħna li, f'kawżi bħal din, il-Qorti għandha tikkunsidra l-aqwa interess tal-minuri.

---

⁴ €418 fix-xahar għall-attriċi u għaż-żewġt'itfal

⁵ Affidavit ta' Emily Darmanin esebit fol. 10

Fil-kawża Jennifer Portelli pro.et noe. vs. John Portelli⁶ intqal: *“Jingħad illi l-kura tat-tfal komuni tal-miżżewġin, sew fil-liġi antika u sew fil-liġi viġenti, kif ukoll fil-ġurisprudenza estera u f’dik lokali hija regolata mill-prinċipju tal-aqwa utilita’ u l-akbar vantaġġ għall-interess tal-istess tfal li ċ-ċirkustanzi tal-każ u l-koeffiċjenti tal-fatti partikulari tal-mument ikunu jissuġġerixxu. Illi in konsegwenza, ir-regola sovrana fuq enunċjata għandha tipprevali dwar il-kustodja u l-edukazzjoni tat-tfal komuni tal-miżżewġin, sew meta l-konjuġi jisseparaw ruħhom ġudizzjarjament, sew meta jiġu biex jisseparaw konsenswalment;”*

Illi fil-kawża fl-ismijiet Susan Ellen Lawless vs. Il Reverendo George Lawless⁷, il-Qorti kienet qalet illi *“la cura ed educazione dei figli, nel caso che la moglie non continua ad abitare col marito, deve essere commessa ed affidata a colui, fra i coniugi, che si riconoscerà’ piu atto ed idoneo a curarli ed educarli, avuto riguardo alla loro eta’, ed a tutte le circostanze del caso – sotto quei provvedimenti, che si reputino spediti pel vantaggio di tali figli”.*

Illi ngħad ukoll fil-kawża fl-ismijiet John Cutajar vs. Amelia Cutajar et⁸ u Maria Dolores sive Doris Scicluna vs. Anthony Scicluna⁹ illi *“apparti l-ħsieb ta’ ordni morali u dak ta’ ordni legali, li għandhom setgħa fil-materja ta’ kura u kustodja tat-tfal in ġenerali, il-prinċipju dominanti ‘in subjecta materia’, li jiddetermina normalment u ġeneralment il-kwistjonijiet bħal din insorta f’dina l-kawża, huwa dak tal-aktar utilita’ u dak tal-aqwa vantaġġ u nteress tal-istess minuri fl-isfond taċ-ċirkostanzi personali u ‘de facto’ li jkun jirriżultaw mill-provi tal-każ li jrid jiġi riżolut...”*

Il-Qorti għaldaqstant għandha s-setgħa illi jekk ikun fl-aħjar interess tal-minuri, tafda wieħed biss mill-konjuġi bil-kura u l-kustodja tal-minuri u dana ai termini tal-Artikolu 56 tal-Kodiċi Ċivili¹⁰.

Il-prinċipju legali tal-manteniment tal-ulied huwa msejjes fuq l-Artikolu 7(1) tal-Kodiċi Ċivili li jstipula: ***“Il-ġenituri għandhom l-obbligu li***

---

⁶ Deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fil-25 ta’ Ġunju 2003, Ċitazz Numru: 2668/1996/2RCP

⁷ Deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fil-8 ta’ Diċembru 1858;

⁸ Deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fil-28 ta’ Jannar 1956;

⁹ Deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fis-27 ta’ Novembru, 2003 (Ċitazzjoni Numru. 1715/2001/1RCP)

¹⁰ Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta’ Malta.

jieħdu ħsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lil uliedhom bil-mod stabbilit fl-artikolu 3B ta' dan il-Kodiċi. L-artikolu 3B tal-istess Kodiċi jistipula illi: ***"Iż-żwieġ jimponi fuq il-miżżewġin l-obbligu li jieħdu ħsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lil ulied li jġu miż-żwieġ skond il-ħila, xeħtiet naturali u aspirazzjonijiet ta' l-ulied."***

Għalhekk abbażi tal-premess, jirriżulta mid-dispożizzjonijiet tal-liġi, li l-ġenituri għandhom l-istess obbligi verso l-ulied tagħhom, u għalhekk it-tnejn li huma għandhom jikkontribwixxu għat-trobbija ta' l-istess. L-obbligu taż-żewġ ġenituri lejn l-ulied jibqa' bażikament l-istess: kull wieħed skond il-mezzi tiegħu, ikkalkulati skond id-dispożizzjonijiet ta' l-artikolu 20 ta' l-istess Kodiċi, u l-bżonnijiet ta' l-istess minuri.

Kif jaf kulħadd, meta l-Qorti tiġi biex tistabbilixxi manteniment, m'hemmx xi formula stabbilita fil-liġi li biha l-Qorti tagħmel il-kalkoli biex imbagħad joħroġ ir-riżultat. Iżda fl-artikolu 20 ta' l-istess Kapitolu insibu kif jitqies il-manteniment. Dan l-artikolu jaqra hekk:

(1) Il-manteniment għandu jingħata skont il-bżonn ta' min jitolbu u l-mezzi ta' min għandu jagħtih.

(2) Fl-istħarriġa sabiex jinsab jekk min jitlob il-manteniment jistax jaqalgħu xort'oħra, għandu jittieħed qies ukoll tal-ħila tiegħu fl-eżerċizzju ta' xi professjoni, arti jew sengħa.

(3) Meta jinqiesu l-mezzi ta' min hu obligat għall-manteniment, għandu jingħadd biss il-qligħ tiegħu mix-xogħol tal-professjoni, arti jew sengħa, is-salarju jew il-pensjoni tiegħu mogħtija mill-Gvern jew minn ħaddieħor, u tal-utili tal-beni, sew mobbli kemm immobbli u kull dħul li jinħoloq taħt trust.

(4) Ma jitqiesx li għandu mezzi biżżejjed biex jagħti l-manteniment min ma jistax jagħtih ħlief billi jilqa' f'daru l-persuna li titlob dak il-manteniment, jekk din il-persuna ma tkunx axxendent jew dixxendent.

(5) Meta jinqiesu l-mezzi ta' min jitlob il-manteniment, għandu jittieħed qies ukoll ta' kemm jiswew il-beni tiegħu mobbli jew immobbli kif ukoll ta' kull interess benefiċjarju taħt trust.

APPLIKAZZJONI TAL-PRINCĪPI LEGALI GĦALL-KAŻ ODJERN

Il-Qorti tikkunsidra illi l-minuri, mit-twelid, dejjem ġie kkurat minn ommu l-attriċi. Ir-responsabilita` għall-għixien u t-trobbija tiegħu dejjem waqgħu fuqha, anke tenut kont illi l-konvenut possibiment telaq minn Malta għal perjodu sostanzjali ta' żmien. Dana ċertament ma ffaċilitax il-ħolqien ta' rabta jew kuntatt bejn il-minuri u missieru. Illi l-konvenut, xejn m'għandu interess fit-tifel u minkejja li rreġistrah fuq ismu ma jmantniehx materjalment u lanqas għandu xi kuntatt regolari miegħu. Għalhekk fil-fehma tal-Qorti, jkun ferm aħjar għall-minuri li jibqa' jitrabba unikament minn ommu, mingħajr ebda forma ta' aċċess jew kuntatt mal-missier f'dan l-istadju. Il-Qorti pero` tkun tista' tvarja l-ordni tagħha jekk il-konvenut jittenta jibni relazzjoni ma' ibnu u dana qabel ma jkun tard wisq.

Illi in vista tan-nuqqas t'interess tal-konvenut, li lanqas wieġeb għat-talbiet tal-attriċi, il-Qorti ma tarax għalfejn m'għandhiex takkorda il-kura u l-kustodja tal-minuri W D esklussivament u unikament f'idejn l-attriċi, li mit-twelid tiegħu ikkuratu skond l-aħjar abbiltajiet tagħha. Il-Qorti tikkonsidra wkoll li d-dar fejn tgħix l-attriċi hija propjeta` tagħha, biex b'hekk il-Qorti tista' sserraħ rasha li l-minuri għandu saqaf fuq rasu.

Dwar il-manteniment, il-Qorti dejjem irritjeniet li l-obbligu għall-manteniment tal-ulied m'huwiex marbut bl-ebda mod mal-impjeg jew mal-introjtu tal-ġenituri iżda huwa obbligu assolut. Dana jfisser li kull ġenitur għandu l-obbligu li jmantni lil uliedu anke jekk il-mezzi tiegħu huma baxxi jew jinsab diżokkupat. Il-Qorti ma tista' qatt tqis aċċettabbli li persuna ġgib it-tfal fid-dinja u titlaq kull responsabilita` tagħhom fuq il-ġenitur l-ieħor jew inkella fuq l-istat, bħalma għamel il-konvenut.

Fil-każ odjern, m'huwiex magħruf x'inhuma l-mezzi tal-konvenut, għalkemm l-attriċi ssostni li huwa kellu impjeg. Fi kwalunkwe każ, jekk il-konvenut kellu xi oġġezzjoni leġittima biex ma jiversax il-manteniment għal ibnu, seta jressaq dan għall-konsiderazzjoni tal-Qorti billi wieġeb għall-azzjoni odjerna, ħaġa li għażel minn jeddu illi ma jagħmilx. Rigward l-impjeg tal-attriċi, il-Qorti hija konsapevoli biss

li din tippreċepixxi xi benefiċċji soċjali iżda tagħmel ukoll xogħol każwali f'hanut tal-ħwejjeġ. Illi mhux magħruf l-introjt tagħha minn dan l-impjeg. Illi għaldaqstant il-Qorti mhijex ben informata biex tasal tillikwida manteniment adegwat għall-minuri.

Madankollu hija tal-fehma, illi ma nġiebet l-ebda prova il-għala l-Qorti għandha tiżvija minn dak il-manteniment li regolarment qiegħda tistabilixxi fid-deċiżjoniet riċenti tagħha ta' natura simili għall-każ in eżami. Konsegwentement, il-Qorti qiegħda tistabilixxi manteniment għall-minuri, pagabbli mill-konvenut lill-attriċi, fis-somma ta' mitejn u ħamsin Ewro (€250) fix-xahar, li jithallas mid-data tal-preżenti, anke billi jittieħed direttament minn kwalsiasi introjtu li l-konvenut jista' jipperċepixxi.

Rigward l-ispejjeż tas-saħħa u l-edukazzjoni tal-minuri W, l-attriċi ssostni, fir-rikors ġuramentat, illi dawna jlaħħqu mad-disa' mitt Ewro (€900) fis-sena. Il-Qorti taqbel illi l-konvenut għandu jikkontribwixxi wkoll għall-imsemmija spejjeż pero` m'hijex tal-fehma li dan għandu jsir b'rimbors mill-konvenut favur l-attriċi kontra l-irċevuti relattivi, u dana minħabba n-nuqqas ta' kuntatt bejn il-partijiet, anke in vista li possibilment il-konvenut jinsab imsiefer. Fiċ-ċirkostanzi tal-każ, il-Qorti hija tal-fehma, li jkun aħjar għall-minuri li tistabilixxi somma mensili li tagħmel tajjeb għall-imsemmija spejjeż tas-saħħa u l-edukazzjoni ta' W, li tkun imħallsa mensilment flimkien mal-manteniment. Għal dan l-iskop, il-Qorti tordna lill-konvenut, sabiex ta' kull xahar, iħallas lill-attriċi, is-somma addizzjonali ta' erbgħin Ewro (€40), rappreżentanti sehemu mill-ispejjeż tas-saħħa u l-edukazzjoni tat-tifel.

B'hekk il-konvenut qiegħed jiġi ordnat iħallas lill-attriċi, is-somma totali ta' mitejn u disgħin Ewro (€290) kull xahar, rappreżentanti sija l-manteniment dovut għal ibnu W, kif ukoll sehemu mill-ispejjeż tas-saħħa u l-edukazzjoni tat-tifel. Dan il-pagament totali jiżdied kull sentejn skond l-indiċi tal-għoli tal-ħajja u jista' jitnaqqas direttament minn kwalsiasi paga, introjtu jew benefiċċju soċjali li jista' jipperċepixxi l-konvenut. Dan il-pagament totali ta' €290 fix-xahar kif awmentat jibqa' jithallas sakemm il-minuri jagħlaq l-eta` ta' tmintax-(18)-il sena jew jibda jaħdem fuq bażi *full-time*, skont liema eventwalita` tavvera ruħha l-ewwel. F'każ illi iben il-partijiet jibqa' jistudja, fuq bażi *full-time*, wara li jilħaq l-eta` maggorenni, il-

pagament totali għandu jibqa' jithallas sakemm it-tifel jagħlaq l-eta` ta' tlieta u għoxrin (23) sena jew sakemm itemm l-istudji tiegħu, skont liema eventwalita` tavvera ruħha l-ewwel.

Kwalunkwe benefiċċju soċjali in konnessjoni mal-minuri, inkluż *children's allowance* għandu jkun perċepibbli mill-attriċi.

DEĊIDE

Għalhekk, għal dawn il-motivi, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi tilqa' t-talbiet tar-rikorrenti u konsegwentement:

1. tiddikjara li l-kura u l-kustodja tal-minuri W D qed tiġi fdata unikament u esklussivament f'idejn ommu ir-rikorrenti A B, b'dana illi kwalsiasi deċiżjoni rigwardanti saħħa, edukazzjoni, reliġjon, trobbija, safar tal-minuri, inkluż f'ruġ u/jew tiġdid tal-passaport tal-minuri u b'mod ġenerali kull deċiżjoni oħra rigwardanti l-minuri għandha tittieħed mir-rikorrenti weħidha mingħajr il-bżonn tal-awtorizzazzjoni u/jew il-kunsens tal-intimat;
2. tordna lill-intimat iħallas lir-rikorrenti is-somma totali ta' mitejn u disgħin Ewro (€290) kull xahar, rappreżentanti inkwantu għal mitejn u ħamsin Ewro (€250) bħala manteniment dovut għal ibnu W, u r-rimanenti erbgħin Ewro (€40) rappreżentanti sehemu mill-ispejjeż tas-saħħa u l-edukazzjoni tat-tifel. Dan il-pagament totali jiżdied kull sentejn skond l-indiċi tal-għoli tal-ħajja u jista' jitnaqqas direttament minn kwalsiasi paga, introjtu jew benefiċċju soċjali li jista' jipperċepixxi l-konvenut. Dan il-pagament totali ta' €290 fix-xahar kif awmentat, jibqa' jithallas sakemm il-minuri jagħlaq l-eta` ta' tmintax-(18)-il sena jew jibda jaħdem fuq bażi *full-time*, skont liema eventwalita` tavvera ruħha l-ewwel. F'każ illi iben il-partijiet jibqa' jistudja, fuq bażi *full-time*, wara li jilħaq l-eta` maggorenni, il-pagament totali għandu jibqa' jithallas sakemm it-tifel jagħlaq l-eta` ta' tlieta u

għoxrin (23) sena jew sakemm itemm l-istudji tiegħu, skont liema eventwalita` tavvera ruħha l-ewwel.

3. tordna illi kwalunkwe benefiċċju soċjali in konnessjoni mal-minuri, inkluż *children's allowance* għandu jkun perċepibbli mill-attriċi.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenut.